

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

**Кафедра
кримінального права і криміналістики**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

проф. Пацурківський П.С.

26 серпня 2016 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РОЗСЛІДУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗЛОЧИНІВ»**

Підготовки: СПЕЦІАЛІСТА.

Галузі знань: 08 «Право».

Спеціальності: 081 «Право».

Спеціалізації: кримінально-правова.

Факультет: юридичний.

**Чернівці
2016 рік**

Робоча програма дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів» для студентів за спеціальністю 081 «Право», 26 серпня 2016 року, складена на основі навчальної (типової) програми нормативної частини. Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Розробники:

- кандидат юридичних наук, доцент Боднарук Олександр Миколайович;
- асистент Савчук Артем Володимирович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінального права і криміналістики. Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Завідувач

кафедри кримінального права і криміналістики
26 серпня 2016 року

доц. Г.П.Жаровська

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича за спеціальністю 081 «Право». Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Голова

науково-методичної комісії
26 серпня 2016 року

доц. С.В.Савчук

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4,0	Галузь знань / Напрямок підготовки 08 «Право»	Нормативна	
Модулів 2	Спеціальність: 081 «Право»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: _____		Семестр	
Загальна кількість годин 120		10-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 40 самостійної роботи студента 104	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Спеціаліст»	8 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		80 год.	134 год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: семестровий іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2,6

для заочної форми навчання – 1/13,4

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів» є формування у студентів теоретичних знань і виробленню практичних навичок, необхідних при розслідуванні комп'ютерних злочинів.

2.2. Основні завдання:

Закріпити у студентів:	- знання про криміналістичну характеристику механізму злочинної діяльності у сфері комп'ютерної інформації і високих технологій; - знання про особливості виявлення слідів злочинної діяльності;
Опанувати студентами:	- навички типових ситуацій початкового етапу розслідування; - навички висунення і розробки слідчих версій; - навички тактики проведення окремих слідчих дій;
Сформувати у студентів:	вміння застосовувати у практичній діяльності знання з розслідування комп'ютерних злочинів.

2.3. Уміння і навички. Курс повинен сприяти розвиткові у студентів умінь і навичок:

- міркувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, спостерігати, критично мислити, брати участь у дискусіях, дебатах, аргументувати думки, визначати та обирати з-поміж альтернативних рішень і підходів, спілкуватися у малих і великих групах;
- вільно оперувати в усному і письмовому мовленні поняттями в сфері розслідування комп'ютерних злочинів;
- засвоїти способи самостійного отримання та опрацювання інформації з різних джерел;
- використовувати знання з інших наук під час аналізу;

2.4. В результаті опанування проблематики студент повинен:

знати: поняття, зміст і основні етапи розслідування комп'ютерних злочинів;

розуміти: особливості та проблеми розслідування комп'ютерних злочинів;

вміти: застосовувати прийоми і методи практичного використання отриманих знань і вмінь у конкретних ситуаціях, пов'язаних з виконанням професійної діяльності з розкриття та розслідування комп'ютерних злочинів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів. Тактика проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів.

Тема 1.1. Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів

Тема 1.2. Особливості методики виявлення та розслідування комп'ютерних злочинів

Тема 1.3. Механізм слідоутворення та поняття слідів комп'ютерних злочинів

Тема 1.4. Основні слідчі версії та типові слідчі ситуації при розслідуванні комп'ютерних злочинів

Тема 1.5. Особливості тактики проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів

Тема 1.6. Методика розслідування створення та використання шкідливих програм для ЕОМ

Змістовий модуль 2. Особливості призначення та проведення судової комп'ютерно-технічної експертизи та особливості використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів.

Тема 2.1. Загальнотеоретичні положення судової комп'ютерно-технічної експертизи (СКТЕ)

Тема 2.2. Правові основи призначення та проведення СКТЕ

Тема 2.3. Поняття, структура та форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів

Тема 2.4. Комп'ютерні технології та засоби збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів

Тема 2.5. Особливості експертної діагностики захищеної комп'ютерної інформації

Тема 2.6. Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами та заходи щодо їх попередження

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НЕ	Назва теми	Денна ФН			Заочна ФН		
		К-ть ЛГ	К-ть ПГ	К-ть СГ	К-ть ЛГ	К-ть ПГ	К-ть СГ
	Модуль 1. Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів. Тактика проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів						
1.1.	Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів	2	2	9	0,5	1	11
1.2.	Особливості методики виявлення та розслідування комп'ютерних злочинів	-	2	9	0,5	1	11
1.3.	Механізм слідоутворення та поняття слідів комп'ютерних злочинів	2	4	9	0,5	1	12
1.4.	Основні слідчі версії та типові слідчі ситуації при розслідуванні комп'ютерних злочинів	-	2	9	-	-	11
1.5.	Особливості тактики проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів	2	4	9	0,5	1	11
1.6.	Методика розслідування створення та використання шкідливих програм для ЕОМ	-	2	8	-	-	11
	Модуль 2. Особливості призначення та проведення судової комп'ютерно-технічної експертизи та особливості використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів						
2.1.	Загальнотеоретичні положення судової комп'ютерно-технічної експертизи (СКТЕ)	2	4	9	-	1	12
2.2.	Правові основи призначення та проведення СКТЕ	-	2	9	-	1	11
2.3.	Поняття, структура та форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів	-	2	9	-	1	11
2.4.	Комп'ютерні технології та засоби збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів	-	2	9	-	1	11
2.5.	Особливості експертної діагностики захищеної комп'ютерної інформації	-	4	9	-	-	11
2.6.	Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами та заходи щодо їх попередження	-	2	8	-	-	11
Всього		8	32	104	2	8	134

5. ТЕМИ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

НЕ 1.1.

Тема: Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів

1. Поняття комп'ютерних злочинів та їх кримінально-правова характеристика.
2. Криміналістична класифікація комп'ютерних злочинів.
3. Склад, структура та особливості криміналістичної характеристики комп'ютерних злочинів.
4. Поняття й сутність комп'ютерних об'єктів в криміналістичній характеристиці злочинів.
5. Способи використання комп'ютерних технологій у злочинній діяльності.
6. Особа комп'ютерного злочинця.

Основна література

1. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 6-16.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 31-104, С. 130-166.
3. Пашнєв Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнєв; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с. – С. 11-55.
4. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнєв ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 12-24, С. 30-32.

Додаткова література

1. Вехов В.Б. Концептуальные вопросы формирования криминалистического компьютероведения / В.Б. Вехов // Вопросы борьбы с преступностью: Сборник научных трудов / Волгоградская академия МВД России. – Волгоград: ГУ «Издатель», 2004.
2. Голубев В.О. Кримінологічно-криміналістичні питання розслідування злочинів, що вчиняються за допомогою комп'ютерних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.bezpeka.com/ru/lib/spec/crim/art72.html>. – Назва з екрана.
3. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 38-64.
4. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с. – С. 31-42.
5. Криминалистическая методика расследования отдельных видов преступлений: Учебное пособие в 2-х частях. Ч. 2: / Под ред. А.П. Резвана, М.В. Субботиной. – М.: ИМЦ ГУК МВД России, 2002.
6. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 37-50.

НЕ 1.3.

Тема: Механізм слідоутворення та поняття слідів комп'ютерних злочинів

1. Поняття слідів комп'ютерних злочинів та їх криміналістична класифікація
2. Особливості механізму слідоутворення при вчиненні комп'ютерних злочинів.
3. Типові слідоутворюючі ознаки злочинної діяльності в телекомунікаційних системах.
4. Віртуальний слід в генезі наукових уявлень про механізм слідоутворення.
5. Криміналістичні особливості формування віртуальних слідів.

Основна література

1. Агибалов В.Ю. Виртуальные следы в криминалистике и уголовном процессе: монография. – М.: Юрлитинформ, 2012. – 152 с.
2. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с. – С. 31-39.
3. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 213-220.
4. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 105-129.
5. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с. – С. 56-75.

Додаткова література

1. Згадзай О.Э., Казанцев С.Я. Доказательства по делам о преступлениях в сфере компьютерной информации: проблемы получения и использования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/library/Zgaday.htm>. – Название с экрана.
2. Пашнев Д.В. Властивості комп'ютерної інформації та особливості збирання комп'ютерних слідів // «Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского». – Т. 19 (58). № 2. – Серия «Юридические науки». Симферополь: Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, 2006. – С. 296-300.
3. Чельшева О.В. Криминалистическое учение о механизме преступления. Учебное пособие / Под ред. И.А.Возгина. СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД России, 2000. – 38 с.
4. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 25-39.

НЕ 1.5.

Тема: Особливості тактики проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів

1. Огляд місця події та комп'ютерних об'єктів.
2. Обшук та виймка комп'ютерних об'єктів.
3. Допит. Тактика допиту при перевірці «цифрового алібі».
4. Відтворення обстановки та обставин події при розслідуванні комп'ютерних злочинів та слідчий експеримент.

Основна література

1. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 187-213.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 31-104, С. 220-300.
3. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 48-71.

Додаткова література

1. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 21-41.
2. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 111-149.
3. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 196-229.

НЕ 2.1.

Тема: Загальнотеоретичні положення судової комп'ютерно-технічної експертизи (СКТЕ)

1. Предмет, об'єкт та класифікація СКТЕ.
2. Систематизація експертних завдань, що вирішуються СКТЕ.
3. Основні можливості СКТЕ.
4. Сучасний стан СКТЕ.

Основна література

1. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с. – С. 53-93.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 301-323.
3. Нарижный А.В. Использование специальных познаний при выявлении и расследовании преступлений в сфере компьютерной информации и высоких технологий : дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / А.В. Нарижный; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар, 2009. – 270 с. – С. 121-175.
4. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007 . – 288 с. – С. 144-158.
5. Россинская Е.Р., Усов А. И. Судебная компьютерно–техническая экспертиза. – М.: Право и закон, 2001. – 416 с.
6. Усов А.И. Концептуальные основы судебной компьютерно-технической экспертизы / А.И. Усов: Автореф. дис. ... д. ю. н. – М., 2002.

Додаткова література

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза: Курс общей теории / Т.В. Аверьянова. – М., 2006. – 480 с.
2. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 42-47.
3. Винберг А.И. Судебная экспертология (общетеоретические и методологические проблемы судебных экспертиз) \ А.И. Винберг, Н.Т. Малоховская. – Волгоград, 1979. – 184 с.
4. Губанов Д.А., Коргин Н.А., Новиков Д.А., Райков А.Н. Сетевая экспертиза. 2-е изд. / Под ред. чл.-к. РАН Д.А. Новикова, проф. А.Н. Райкова. – М.: Эгвес, 2011. – 166 с. – С. 21-51.
5. Зубаха В.С., Усов А.И. Видовая классификация компьютерно-технической экспертизы // Экспертная практика. – М.: ЭКЦ МВД РФ, 2000. - №48.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття являють собою форму поєднання теорії та практики. На практичних заняттях з розслідування комп'ютерних злочинів студенти отримують поглиблені теоретичні знання та практичні навички з реалізації процесуальних дій стосовно комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

Метою практичного заняття є закріплення знань, отриманих на лекціях (тематика і обсяг практичних занять наведені в навчально-тематичному плані).

Завдання практичного заняття полягають у поглибленні теоретичних знань про основні положення дисципліни; у вивченні та аналізі рекомендованої основної та додаткової літератури, освоєнні навчальних посібників з дисципліни і нових матеріалів, опублікованих у періодичних виданнях; у виробленні навичок роботи з нормативними правовими актами; формуванні стійких понять про захист інформації; закріпленні в студентів умінь користуватися отриманими теоретичними знаннями при вирішенні практичних завдань.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів» виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки студента);
- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);
- виховну;
- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання) та ін.

Отже, практичне заняття повинно бути активним, творчим заняттям, де студенти вчаться формулювати і обґрунтовувати вирішення питань, чітко аргументувати свої відповіді даними першоджерел і літератури, захищати і відстоювати свою думку у діловій дискусії, а також відпрацьовувати набуті теоретичні знання завдяки практичним завданням. Відповіді на основні питання, а також суттєві доповнення і виступи студентів оцінюються викладачем.

6.1 ТЕМИ І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

НЕ 1.1.

Тема: Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів

1. Поняття комп'ютерних злочинів та їх кримінально-правова характеристика.
2. Криміналістична класифікація комп'ютерних злочинів.
3. Склад, структура та особливості криміналістичної характеристики комп'ютерних злочинів.
4. Поняття й сутність комп'ютерних об'єктів в криміналістичній характеристиці злочинів.
5. Способи використання комп'ютерних технологій у злочинній діяльності.
6. Особа комп'ютерного злочинця.

Основна література

1. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 6-16.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 31-104, С. 130-166.
3. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с. – С. 11-55.
4. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 12-24, С. 30-32.

Додаткова література

1. Вехов В.Б. Концептуальные вопросы формирования криминалистического компьютероведения / В.Б. Вехов // Вопросы борьбы с преступностью: Сборник научных трудов / Волгоградская академия МВД России. – Волгоград: ГУ «Издатель», 2004.
2. Голубев В.О. Кримінологічно-криміналістичні питання розслідування злочинів, що вчиняються за допомогою комп'ютерних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.bezpeka.com/ru/lib/spec/crim/art72.html>. – Назва з екрана.
3. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 38-64.
4. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с. – С. 31-42.
5. Криминалистическая методика расследования отдельных видов преступлений: Учебное пособие в 2-х частях. Ч. 2: / Под ред. А.П. Резвана, М.В. Субботиной. – М.: ИМЦ ГУК МВД России, 2002.
6. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 37-50.

НЕ 1.2.

Тема: Особливості методики виявлення та розслідування комп'ютерних злочинів

1. Загальна модель (схема) виявлення та розслідування несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
2. Встановлення факту несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
3. Встановлення місця несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
4. Встановлення часу несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
5. Встановлення способу несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
6. Встановлення осіб, що вчинили несанкціонований доступ до інформації в автоматизованих системах.
7. Встановлення ступеня провини та мотивів щодо осіб, які вчинили несанкціонований доступ до інформації в автоматизованих системах.
8. Встановлення шкідливих наслідків несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
9. Виявлення обставин, які сприяли несанкціонованому доступу до інформації в автоматизованій системі.

Основна література

1. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 65-107, С. 157-190.
2. Греков, І.П. Принципи захисту комп'ютерної інформації від неправомірного втручання [Текст] / І.П. Греков, Ю.С. Логвин // Сучасні інформаційні системи і технології : матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 15-18 травня 2012 р. / Ред.кол.: А.С. Довбиш, О.А. Борисенко, І.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2012. — С. 219-221.
3. Пашнев Д.В., Рудик М.В. Принципи захисту комп'ютерної інформації від неправомірного втручання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvdduvs/2010_2/Pashnev_Rudik.pdf – Назва з екрану.

Додаткова література

1. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с. – С. 15-30, С. 100-110.
2. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 50-117.

НЕ 1.3.

Тема: Механізм слідоутворення та поняття слідів комп'ютерних злочинів

1. Поняття слідів комп'ютерних злочинів та їх криміналістична класифікація
2. Особливості механізму слідоутворення при вчиненні комп'ютерних злочинів.
3. Типові слідоутворюючі ознаки злочинної діяльності в телекомунікаційних системах.
4. Віртуальний слід в генезі наукових уявлень про механізм слідоутворення.
5. Криміналістичні особливості формування віртуальних слідів.

Основна література

1. Агибалов В.Ю. Виртуальные следы в криминалистике и уголовном процессе: монография. – М.: Юрлитинформ, 2012. – 152 с.
2. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с. – С. 31-39.
3. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 213-220.
4. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 105-129.
5. Пашнєв Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнєв; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с. – С. 56-75.

Додаткова література

1. Згадзай О.Э., Казанцев С.Я. Доказательства по делам о преступлениях в сфере компьютерной информации: проблемы получения и использования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/library/Zgaday.htm>. – Название с экрана.
2. Пашнєв Д.В. Властивості комп'ютерної інформації та особливості збирання комп'ютерних слідів // «Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского». – Т. 19 (58). № 2. – Серия «Юридические науки». Симферополь: Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, 2006. – С. 296-300.
3. Чельшева О.В. Криминалистическое учение о механизме преступления. Учебное пособие / Под ред. И.А.Возгина. СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД России, 2000. – 38 с.
4. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнєв ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 25-39.

НЕ 1.4.

Тема: Основні слідчі версії та типові слідчі ситуації при розслідуванні комп'ютерних злочинів

1. Основні слідчі версії, що висувуються при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
2. Основні ситуації початкового етапу розслідування комп'ютерних злочинів.
3. Рекомендації щодо проведення слідчих дій на початковому етапі розслідування.

Основна література

1. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 180-187.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 167-175.

Додаткова література

1. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 17-20.
2. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 111-149.
3. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 196-229.

НЕ 1.5.

Тема: Особливості тактики проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів

1. Огляд місця події та комп'ютерних об'єктів.
2. Обшук та вїмка комп'ютерних об'єктів.
3. Допит. Тактика допиту при перевірці «цифрового алібі».
4. Відтворення обстановки та обставин події при розслідуванні комп'ютерних злочинів та слідчий експеримент.

Основна література

1. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 187-213.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 31-104, С. 220-300.
3. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 48-71.

Додаткова література

1. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 21-41.
2. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с. – С. 111-149.
3. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 196-229.

НЕ 1.6.

Тема: Методика розслідування створення та використання шкідливих програм для ЕОМ

1. Поняття та елементи криміналістичної характеристика створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.1. Предмет посягання створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.2. Обстановка вчинення злочину створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.3. Особа злочинця створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.4. Особа потерпілого створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.5. Особливості мотивів та мети створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 1.6. Спосіб вчинення створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
2. Особливості проведення окремих слідчих дій при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 2.1. Особливості проведення огляду при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 2.2. Особливості проведення обшуку та виїмки при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 - 2.3. Особливості проведення допиту при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.

Основна література

1. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с. – С. 111-129.
2. Менжега М.М. Методика расследования и использования вредоносных программ для ЭВМ. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 168 с.
3. Основи методики розслідування злочинів, скоєних з використанням ЕОМ / М.В. Салтевський. – Навч. Посібник. – Харків: Нац. юрид акад. України. 2000. – 35 с.

Додаткова література

1. Менжега М.М. Криминалистические проблемы расследования создания, использования и распространения вредоносных программ для ЭВМ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / М.М. Менжега - Саратов, 2005. - 238 с.
2. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с.
4. Міхайліна Т.В. особливості кваліфікації злочинів, передбачених ст.361-1 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VDU_ekon/2008_2/VDU2-2008/459.pdf – Назва з екрану.

НЕ 2.1.

Тема: Загальнотеоретичні положення судової комп'ютерно-технічної експертизи (СКТЕ)

1. Предмет, об'єкт та класифікація СКТЕ.
2. Систематизація експертних завдань, що вирішуються СКТЕ.
3. Основні можливості СКТЕ.
4. Сучасний стан СКТЕ.

Основна література

7. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с. – С. 53-93.
8. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 301-323.
9. Нарижный А.В. Использование специальных познаний при выявлении и расследовании преступлений в сфере компьютерной информации и высоких технологий : дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / А.В. Нарижный; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар, 2009. – 270 с. – С. 121-175.
10. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007 . – 288 с. – С. 144-158.
11. Россинская Е.Р., Усов А. И. Судебная компьютерно–техническая экспертиза. – М.: Право и закон, 2001. – 416 с.
12. Усов А.И. Концептуальные основы судебной компьютерно-технической экспертизы / А.И. Усов: Автореф. дис. ... д. ю. н. – М., 2002.

Додаткова література

6. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза: Курс общей теории / Т.В. Аверьянова. – М., 2006. – 480 с.
7. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с. – С. 42-47.
8. Винберг А.И. Судебная экспертология (общетеоретические и методологические проблемы судебных экспертиз) \ А.И. Винберг, Н.Т. Малоховская. – Волгоград, 1979. – 184 с.
9. Губанов Д.А., Коргин Н.А., Новиков Д.А., Райков А.Н. Сетевая экспертиза. 2-е изд. / Под ред. чл.-к. РАН Д.А. Новикова, проф. А.Н. Райкова. – М.: Эгвес, 2011. – 166 с. – С. 21-51.
10. Зубаха В.С., Усов А.И. Видовая классификация компьютерно-технической экспертизы // Экспертная практика. – М.: ЭКЦ МВД РФ, 2000. - №48.

НЕ 2.2.

Тема: Правові основи призначення та проведення СКТЕ

1. Правові основи призначення експертизи.
2. Особливості призначення та проведення СКТЕ.
3. Оцінка висновків експерта при проведенні СКТЕ.
4. Процесуальні проблеми проведення СКТЕ.

Основна література

1. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с. – С. 94-126.
2. Ена И. Особенности назначения экспертизы при расследовании компьютерных преступлений [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/articles/Yena/> – Название с экрана.
3. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/law2/main.cgi?nreg=4038-12>.
4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень Міністерства юстиції України від 08.10.98 №53/5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
5. Лозовий А.І., Сімакова-Єфремян Е.Б. Проблеми нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності у кримінальному процесі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.hniise.gov.ua/site/articles/read/35.html>. – Назва з екрану.
6. Наказ Міністерства юстиції України Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень №53/5 від 08.10.98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
7. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30.05.1997 № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97>.
8. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 72-78.
9. Лозовий А.І., Сімакова-Єфремян Е. Б. Проблемні питання призначення та проведення судової експертизи в проекті нового Кримінального процесуального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tpsek/2011_11/Lozoviy.pdf – Назва з екрану.

Додаткова література

1. Гамаюнова Ю.Г. Процессуальный и криминалистический аспекты комплексных экспертиз и комплексных исследований / Ю.Г. Гамаюнова // Роль и значение деятельности Р.С. Белкина в становление современной криминалистики/Материалы Международной научной конференции (к 80-летию со дня рождения Р.С. Белкина). – М., 2002.
2. Клименко Н.І. Щодо питань про компетенцію судового експерта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/krvis/2010_2/19-23.pdf – Назва з екрану.
3. Нарижный А.В. Использование специальных познаний при выявлении и расследовании преступлений в сфере компьютерной информации и высоких технологий : дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / А.В. Нарижный; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар, 2009. – 270 с. – С. 176-161.

НЕ 2.3.

Тема: Поняття, структура та форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів

1. Поняття спеціальних знань. Спеціальні знання, які використовуються при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
2. Форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
3. Особливості участі спеціаліста в окремих слідчих діях при розслідуванні комп'ютерних злочинів.

Основна література

1. Нарижный А.В. Использование специальных познаний при выявлении и расследовании преступлений в сфере компьютерной информации и высоких технологий : дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / А.В. Нарижный; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар, 2009. – 270 с. – С. 17-100.
2. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с. – С. 79-143.
3. Сабадаш Р.В. Застосування спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері комп'ютерної інформації: поняття, суб'єкти та цілі людського потенціалу // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 578: Правознавство. - Чернівці: ЧНУ, 2011. – 124 с. – С. 109-113.
4. Телегина Т.Д. Использование специальных знаний в современной практике расследования преступлений: монография. – М.: Изд-во «Юрлитинформ», 2011. – 152 с.
5. Усов А.И. Применение специальных познаний при раскрытии и расследовании преступлений, сопряженных с использованием компьютерных средств [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://jurfak.spb.ru/conference/1810200/usov.htm>. – Название с экрана.

Додаткова література

1. Козлов В. К вопросу о структуре специальных знаний, необходимых для осуществления противодействия компьютерной преступности правоохранительными органами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/articles/Kozlov0205>. – Название с экрана.
2. Марчук Р.П. Форми використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів та їх криміналістична систематизація // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – №2 (6). – С. 156-160.
3. Новиков А.А. Институт специалиста в уголовном судопроизводстве России: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / А.А. Новиков. – Калининград, 2007. – 208 с.
4. Тушканова О.В. Особенности применения специальных познаний в области компьютерной информации на стадиях выявления, раскрытия и расследования преступлений / О.В. Тушканова // Теория и практика судебной экспертизы: Научно-практический журнал / Государственное учреждение Российский федеральный центр судебной экспертизы при Министерстве юстиции Российской Федерации. – Москва. – 2008. - №3 (11). – С. 99-102.
5. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 34-46.
6. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 321-322.

НЕ 2.4.

Тема: Комп'ютерні технології та засоби збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів

1. Комп'ютерні технології збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів.
2. Сутність, засоби та способи діагностування комп'ютерних засобів і систем.
3. Методичні підходи щодо застосування основних методів і засобів дослідження типових об'єктів СКТЕ.
 - 3.1. Класифікація типових об'єктів СКТЕ.
 - 3.2. Судово-експертні дослідження текстових файлів.
 - 3.3. Програмні засоби відновлення видалених файлів.
4. Основні положення судово-експертного дослідження програмних засобів.
 - 4.1. Види та способи представлення програмних засобів на СКТЕ
 - 4.2. Основні засоби та методи дослідження програмних об'єктів СКТЕ.
5. Методичні підходи щодо дослідження комп'ютерної інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.
 - 5.1. Експертні завдання, що вирішуються при дослідженні інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.
 - 5.2. Опис та характеристика деяких об'єктів дослідження інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.
 - 5.3. Послідовність дій експерта СКТЕ при дослідженні інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.

Основна література

1. Воронов І.О. Використання програмних засобів у розкритті та розслідуванні злочинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlduvs/2009_4/09_4_5_8.pdf - Назва з екрану.
2. Усов А.И. Экспертное исследование компьютерной имитации / А.И. Усов // Теория и практика судебной экспертизы: Научно-практический журнал / Государственное учреждение Российской федеральный центр судебной экспертизы при Министерстве юстиции Российской Федерации. – Москва. – 2011. - №2 (22). – С. 10-17.
3. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с. – С. 119-192.
4. Хамфри Чунг. EnCase: компьютерная экспертиза становится ещё легче [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: http://www.thg.ru/business/200408211/forensic_software-01.html – Название с экрана.

Додаткова література

1. Губанов Д.А., Коргин Н.А., Новиков Д.А., Райков А.Н. Сетевая экспертиза. 2-е изд. / Под ред. чл.-к. РАН Д.А. Новикова, проф. А.Н. Райкова. – М.: Эгвес, 2011. – 166 с. – С. 52-78.
2. Карлов В.Я. Использование криминалистической техники в расследовании преступлений: Научно-практическое пособие / В.Я. Карлов. – М.: Экзамен, 2006. – 192 с.
3. Новые информационные технологии в судебной экспертизе: учебное пособие / Э.В. Сысоев, А.В. Селезнев, И.П. Рак, Е.В. Бурцева. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2006. – 84 с.

НЕ 2.5.

Тема: Особливості експертної діагностики захищеної комп'ютерної інформації

1. Основні відомості про криптографічний захист комп'ютерних даних.
2. Актуальні аспекти експертного дослідження захищеної інформації в архівах і офісних програмах.
3. Проблеми проведення судово-експертного дослідження комп'ютерної інформації, яка захищена стеганографічними засобами.

Основна література

1. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с. – С. 31-104, С. 176-219.
2. Усов А.И. Судебно-экспертное исследование компьютерных средств и систем: Основы метод. обеспечения: Учеб. пособие / Под ред. Е.Р. Россинской. – М.: Право и закон, 2003. – 366 с. – С. 259-283.

Додаткова література

1. Березовська Е.А. Методичні особливості судово-експертної діагностики захищеної комп'ютерної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.rusnauka.com/PRNIT_2006/Pravo/15951.doc.htm - Назва з екрану.
2. Стародубов І. В. Засоби захисту комп'ютерних програм та порядок їх дослідження при проведенні судової експертизи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.intelect.org.ua/publikaciji/avtorske-pravo-ta-sumizhni-prava/zasobi-zakhistu-kompjuternikh-program-ta-porjadok-jikh-doslidzhennja-pri-provedenni-sudovoji-ekspertizi.html> - Назва з екрану.

НЕ 2.6.

Тема: Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами та заходи щодо їх попередження

1. Правові заходи попередження комп'ютерних злочинів.
2. Організаційно-технічні заходи попередження комп'ютерних злочинів.
3. Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами.

Основна література

1. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 261 с. – С. 165-180, С. 232-239.
2. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнєв ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с. – С. 80-87.
3. Бутузов В.М. Міжнародний досвід: ініціатива правоохоронних органів Франції з протидії комп'ютерній злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/19text/g19_28.htm - Назва з екрану.
4. Конвенція про кіберзлочинність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_575

Додаткова література

1. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калюжного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с. – С. 43-75, С. 130-169.
2. Дремлюга, Р.И. Интернет-преступность: моногр. / Р.И. Дремлюга. – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2008. – 240 с. – С. 156-220.
3. Орлов Ю.Ю. Реалізація вимог міжнародної конвенції про кіберзлочинність у законодавстві України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknivs/2011_6/oplov.htm- Назва з екрану.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ НЕ	Назва навчального елементу	Завдання	
1.1.	Криміналістична характеристика комп'ютерних злочинів	Криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних з порушенням правил експлуатації ЕОМ, системи ЕОМ або мережі	9
1.2.	Особливості методики виявлення та розслідування комп'ютерних злочинів	Встановлення факту та обставин несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах. Методика встановлення осіб, що вчинили несанкціонований доступ.	9
1.3.	Механізм слідоутворення та поняття слідів комп'ютерних злочинів	Виявлення, закріплення та використання віртуальних слідів при проведенні окремих слідчих дій.	9
1.4.	Основні слідчі версії та типові слідчі ситуації при розслідуванні комп'ютерних злочинів	Типологія ситуацій комп'ютерних злочинів. Перевірка версій. Планування розслідування кримінальних справ по комп'ютерним злочинам.	9
1.5.	Особливості тактики проведення слідчих дій при розслідуванні комп'ютерних злочинів	Організація і проведення обшуку в особи, яка вчинила комп'ютерний злочин. Тактичні прийоми. Забезпечення безпеки учасників слідчої дії.	9
1.6.	Методика розслідування створення та використання шкідливих програм для ЕОМ	Елементи криміналістичної характеристика створення та використання шкідливих програм для ЕОМ та особливості проведення окремих слідчих дій при розслідуванні даного роду злочинів.	8
2.1.	Загальнотеоретичні положення судової комп'ютерно-технічної експертизи (СКТЕ)	Сучасний стан комп'ютерно-технічної експертизи та завдання, що нею вирішуються	9
2.2.	Правові основи призначення та проведення СКТЕ	Процесуальні проблеми проведення СКТЕ. Оцінка висновків експерта при проведенні СКТЕ.	9
2.3.	Поняття, структура та форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів	Особливості участі спеціаліста в окремих слідчих діях при розслідуванні комп'ютерних злочинів.	9
2.4.	Комп'ютерні технології та засоби збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів	Методичні підходи щодо застосування основних методів і засобів дослідження типових об'єктів СКТЕ. Основні положення судово-експертного дослідження програмних засобів. Методичні підходи щодо дослідження комп'ютерної інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.	9
2.5.	Особливості експертної діагностики захищеної комп'ютерної інформації	Проблеми проведення судово-експертного дослідження комп'ютерної інформації, яка захищена криптографічними та стеганографічними засобами.	9
2.6.	Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами та заходи щодо їх попередження	Досвід боротьби з комп'ютерними злочинами в зарубіжних країнах. Правові та організаційно-технічні заходи попередження комп'ютерних злочинів.	8

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	-

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

З метою забезпечення викладання навчальної дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів» використовуються методи навчання, передбачені Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Основним методом поточного контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу, є усне опитування, підсумкового контролю – іспит; додатковими методами поточного контролю є тестові завдання, задачі, підсумкова контрольна робота (по варіантах).

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1.1.	T1.2.	T1.3.	T1.4.	T1.5.	T1.6.	T2.1.	T2.2.	T2.3.	T2.4.	T2.5.	T2.6.		
5	5	5	5	4	6	5	5	5	5	5	5		

T1.1, T1.2. ... T2.4. – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. НМК до навчальної дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів».

13. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза: Курс общей теории / Т.В. Аверьянова. – М., 2006. – 480 с.
2. Агибалов В.Ю. Виртуальные следы в криминалистике и уголовном процессе: монография. – М.: Юрлитинформ, 2012. – 152 с.
3. Андрончик А. Н., Богданов В. В., Домуховский Н. А., Коллеров А. С., Синадский Н. И., Хорьков Д. А., Щербаков М. Ю. Защита информации в компьютерных сетях. Практический курс: учебное пособие / А. Н. Андрончик, В. В. Богданов, Н. А. Домуховский, А. С. Коллеров, Н. И. Синадский, Д. А. Хорьков, М. Ю. Щербаков; под ред. Н. И. Синадского. Екатеринбург: УГТУ-УПИ, 2008. – 248 с.
4. Белкин Р.С. Курс криминалистики. В 3 Т. Частные криминалистические теории / Р.С. Белкин. – М.: Юристъ, 1997. Т. 2. – 313 с.
5. Біленчук П.Д., Борисова Л.В., Козир М.В. Актуальні проблеми підготовки персоналу ОВС для розслідування комп'ютерних злочинів // Актуальні проблеми управління персоналом ОВС України: Матеріали науково-практичної конференції. – Харків: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2002.
6. Бутузов В.М. До питання специфіки протидії комп'ютерній злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/18text/g18_29.htm. – Назва з екрана.
7. Бутузов В.М. Міжнародний досвід: ініціатива правоохоронних органів Франції з протидії комп'ютерній злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/19text/g19_28.htm - Назва з екрану.
8. Вехов В.Б. Концептуальные вопросы формирования криминалистического компьютероведения / В.Б. Вехов // Вопросы борьбы с преступностью: Сборник научных трудов / Волгоградская академия МВД России. – Волгоград: ГУ «Издатель», 2004.
9. Вехов В.Б. Особенности расследования преступлений, совершаемых с использованием средств электронно-вычислительной техники: Учеб. - метод. пособие. Изд. 2-е, доп. и испр. – М.: ЦИ и НМОКП МВД России, 2000. – 64 с.
10. Винберг А.И. Судебная экспертология (общетеоретические и методологические проблемы судебных экспертиз) \ А.И. Винберг, Н.Т. Малоховская. – Волгоград, 1979. – 184 с.
11. Виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій: Наук.-практ. посіб. / Б.В. Романюк, В.Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, В.М. Бутузов; За заг. ред. проф. Я.Ю. Кондратьєва. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2004 – 144 с.
12. Воронов І.О. Використання програмних засобів у розкритті та розслідуванні злочинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlduvs/2009_4/09_4_5_8.pdf
13. Гамаюнова Ю.Г. Процессуальный и криминалистический аспекты комплексных экспертиз и комплексных исследований / Ю.Г. Гамаюнова // Роль и значение деятельности Р.С. Белкина в становление современной криминалистики/Материалы Международной научной конференции (к 80-летию со дня рождения Р.С. Белкина). – М., 2002.

14. Голубев В.О. Кримінологічно-криміналістичні питання розслідування злочинів, що вчиняються за допомогою комп'ютерних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.bezpeka.com/ru/lib/spec/crim/art72.html>. – Назва з екрана.
15. Голубев В.О. Розслідування комп'ютерних злочинів / Монографія. - Запоріжжя: Гуманітарний університет "ЗІДМУ", 2003. - 296 с.
16. Голубів В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калужного. - Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2002. - 292 с.
17. Гончаренко В.Г. Спеціальні знання: генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні / В.Г. Гончаренко, В.В. Курдюков, К.В. Легких // Вісник Академії адвокатури України, 2007. – 2 (9). – С. 22-34.
18. Грановский Г.Л. Алгоритмические и эвристические методы решения экспертных задач \ Г.Л. Грановский \ Экспертные задачи и пути их решения в свете НТП \ Сборник научных трудов ВНИИСЭ. – М., 1980. – С. 31-35.
19. Грановский Г.Л. Экспертные задачи: понятие, структура, стратегия решения \ Г.Л. Грановский \ Теоретические и методологические вопросы судебной экспертизы \ Сборник научных трудов ВНИИСЭ. – М., 1985. – С. 57-59.
20. Греков, І.П. Принципи захисту комп'ютерної інформації від неправомірного втручання [Текст] / І.П. Греков, Ю.С. Логвин // Сучасні інформаційні системи і технології : матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 15-18 травня 2012 р. / Ред.кол.: А.С. Довбиш, О.А. Борисенко, І.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2012. — С. 219-221.
21. Губанов Д.А., Коргин Н.А., Новиков Д.А., Райков А.Н. Сетевая экспертиза. 2-е изд. / Под ред. чл.-к. РАН Д.А. Новикова, проф. А.Н. Райкова. – М.: Эгвес, 2011. – 166 с.
22. Давлетов Б.К. Научные основы становления и развития судебно-экспертных исследований компьютерных систем: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Б.К. Давлетов; Юж.-Ур. гос. ун-т. – Челябинск, 2008. – 156 с.
23. Дремлюга, Р.И. Интернет-преступность: моногр. / Р.И. Дремлюга. – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2008. – 240 с.
24. Дуленко В.А., Мамлеев Р.Р., Пестриков В.А. Использование высоких технологий криминальной средой. Борьба с преступлениями в сфере компьютерной информации: Учебное пособие. – Уфа: УЮИ МВД России, 2007. – 187 с.
25. Ена И. Особенности назначения экспертизы при расследовании компьютерных преступлений [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/articles/Yena/> – Название с экрана.
26. Європіна І.В. Застосування спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://intkonf.org/evropina-iv-zastosuvannya-spetsialnih-znan-pri-rozsliduvanni-zlochiviv-u-sferi-vikoristannya-kompyuteriv-sistem-ta-kompyuternih-merezh-i-merezh-elektrozv'yazku>. – Назва з екрану.
27. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-XII. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/law2/main.cgi?nreg=4038-12>.
28. Згадзай О.Э., Казанцев С.Я. Доказательства по делам о преступлениях в сфере компьютерной информации: проблемы получения и использования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/library/Zgaday.htm>. – Название с экрана.
29. Зубаха В.С., Усов А.И. Видовая классификация компьютерно-технической экспертизы // Экспертная практика. – М.: ЭКЦ МВД РФ, 2000. - №48.
30. Ильин В.В. Теория познания: Введение. Общие проблемы. Изд. 2-е, испр. М.: ЛИБРОКОМ, 2010. – 168 с.
31. Исаева Л.М. Специальные познания в уголовном судопроизводстве. – М.: ЮРМИС, 2003. – 304 с.

32. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень Міністерства юстиції України від 08.10.98 №53/5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
33. Карлов В.Я. Использование криминалистической техники в расследовании преступлений: Научно-практическое пособие / В.Я. Карлов. – М.: Экзамен, 2006. – 192 с.
34. Клименко Н.І. Щодо питань про компетенцію судового експерта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/krvis/2010_2/19-23.pdf – Назва з екрану.
35. Коваленко Є.Г. Теорія доказів у кримінальному процесі України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 632 с.
36. Козлов В. К вопросу о структуре специальных знаний, необходимых для осуществления противодействия компьютерной преступности правоохранительными органами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.crime-research.ru/articles/Kozlov0205>. – Название с экрана.
37. Конвенція про кіберзлочинність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_575
38. Корухов Ю.Г. Криминалистическая диагностика при расследовании преступлений. Научно-практическое пособие / Ю.Г. Корухов. – М.: ИНФРА-НОРМА, 1998. – 288 с.
39. Корюкин В.И. Вероятность и информация // Вопросы философии. - 1965. - №8. – С. 42-43.
40. Криминалистическая методика расследования отдельных видов преступлений: Учебное пособие в 2-х частях. Ч. 2: / Под ред. А.П. Резвана, М.В. Субботиной. – М.: ИМЦ ГУК МВД России, 2002.
41. Лозовий А.І., Сімакова-Єфремян Е. Б. Проблемні питання призначення та проведення судової експертизи в проекті нового Кримінального процесуального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Trsek/2011_11/Lozoviy.pdf – Назва з екрану.
42. Лозовий А.І., Сімакова-Єфремян Е.Б. Проблеми нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності у кримінальному процесі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.hniise.gov.ua/site/articles/read/35.html>. – Назва з екрану.
43. Марчук Р.П. Форми використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів та їх криміналістична систематизація // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – №2 (6). – С. 156-160.
44. Махов В.Н. Использование знаний сведущих лиц при расследовании преступлений: монография / В.Н. Махов. – М.: РУДН, 2000. – 296 с.
45. Менжега М.М. Криминалистические проблемы расследования создания, использования и распространения вредоносных программ для ЭВМ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / М.М. Менжега - Саратов, 2005. - 238 с.
46. Менжега М.М. Методика расследования и использования вредоносных программ для ЭВМ. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 168 с.
47. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / В. А. Мещеряков; Воронежский государственный университет. – Воронеж, 2001. – 386 с.
48. Михайлов Я. Компьютерно-технические экспертизы: проблемы при проведении [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://fin-lawyer.ru/2012/kompyuterno-technicheskie-ekspertizu-problemy-pri-provedenii/> – Название с экрана.
49. Міхайліна Т.В. особливості кваліфікації злочинів, передбачених ст.361-1 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VDU_ekon/2008_2/VDU2-2008/459.pdf – Назва з екрану.
50. Надгорный Г.М. Соотношение специальных и юридических знаний / Г.М. Надгорный // Криминалистика и судебная экспертиза. – Вып. 25. – К., 1984.
51. Наказ Міністерства юстиції України Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки

- та призначення судових експертиз та експертних досліджень №53/5 від 08.10.98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
52. Нарижный А.В. Использование специальных познаний при выявлении и расследовании преступлений в сфере компьютерной информации и высоких технологий : дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / А.В. Нарижный; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар, 2009. – 270 с.
 53. Новиков А.А. Институт специалиста в уголовном судопроизводстве России: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / А.А. Новиков. – Калининград, 2007. – 208 с.
 54. Новые информационные технологии в судебной экспертизе: учебное пособие / Э.В. Сысоев, А.В. Селезнев, И.П. Рак, Е.В. Бурцева. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2006. – 84 с.
 55. Орлов Ю.Ю. Реалізація вимог міжнародної конвенції про кіберзлочинність у законодавстві України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknusvs/2011_6/oplov.htm- Назва з екрану.
 56. Основы методики расследования злочинів, скоєних з використанням ЕОМ / М.В. Салтєвський. – Навч. Посібник. – Харків: Нац. юрид. акад. України. 2000. – 35 с.
 57. Пашнев Д.В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / Д.В. Пашнев; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 288 с.
 58. Пашнев Д.В. Властивості комп'ютерної інформації та особливості збирання комп'ютерних слідів // «Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского». – Т. 19 (58). № 2. – Серия «Юридические науки». Симферополь: Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, 2006. – С. 296-300.
 59. Пашнев Д.В., Рудик М.В. Принципы защиты компьютерной информации от неправомерного вторжения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvddusvs/2010_2/Pashnev_Rudik.pdf – Назва з екрану.
 60. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30.05.1997 № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97>.
 61. Потапов С.М. Принципы криминалистической идентификации / С.М. Потапов // Советское государство и право. – 1940. – №1.
 62. Россинская Е.Р. Возможности судебной экспертизы в раскрытии и расследовании преступлений, сопряженных с использованием компьютерных средств / Е.Р. Россинская, А.И. Усов // Сб. тезисов докл. II научн.-практич. криминалистич. конф. «Кримтехника – 2000». – М.: ВВЦ, 2000. – http://mvd-expo.ru/conferences/CRIM_MVD/doc28.htm.
 63. Россинская Е.Р., Усов А. И. Судебная компьютерно–техническая экспертиза. – М.: Право и закон, 2001. – 416 с.
 64. Россинская Е.Р., Усов А.И. Компьютерно-техническая экспертиза и ее видовое деление [Электронний ресурс]. – Режим доступа: URL: http://www.mvd-expo.ru/conferences/CRIM_MVD/doc3.htm. – Название с экрана.
 65. Сабадаш Р.В. Застосування спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері комп'ютерної інформації: поняття, суб'єкти та цілі людського потенціалу // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 578: Правознавство. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – 124 с. – С. 109-113.
 66. Салтєвський М.В. Криміналістика: Підручник для студентів юридичних вузів: У 2 ч. – Х.: Основа, Консум, 1999. – Ч. 1. – 415 с.
 67. Селина Е.В. Применение специальных познаний в российском уголовном процессе: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09 / Е.В. Селина. – Краснодар, 2003. – 43 с.
 68. Соколов А.Ф., Ремизов М.В. Использование специальных знаний в уголовном судопроизводстве: Учебное пособие. – Яросл. гос. ун-т. Ярославль, 2010. – 106 с.
 69. Сорокотягина Д.А., Сорокотягин И.Н. Судебная экспертиза: учебное пособие / под ред. Л.Я. Драпкина и др. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 335 с.
 70. Степанов О.С. Належність та допустимість доказів у кримінальному процесі України: дис. ... к. ю. н.: 12.00.09 / О.С. Степанов; Київський нац. ун-т внутр. справ. – К., 2007. – 205 с.

71. Телегина Т.Д. Использование специальных знаний в современной практике расследования преступлений: монография. – М.: Изд-во «Юрлитинформ», 2011. – 152 с.
72. Тушканова О.В. Особенности применения специальных познаний в области компьютерной информации на стадиях выявления, раскрытия и расследования преступлений / О.В. Тушканова // Теория и практика судебной экспертизы: Научно-практический журнал / Государственное учреждение Российский федеральный центр судебной экспертизы при Министерстве юстиции Российской Федерации. – Москва. – 2008. - №3 (11). – С. 99-102.
73. Усов А.И. Концептуальные основы судебной компьютерно-технической экспертизы / А.И. Усов: Автореф. дис. ... д. ю. н. – М., 2002.
74. Усов А.И. Применение специальных познаний при раскрытии и расследовании преступлений, сопряженных с использованием компьютерных средств [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://jurfak.spb.ru/conference/1810200/usov.htm>. – Название с экрана.
75. Усов А.И. Судебная компьютерно-техническая экспертиза: становление, развитие, методическое обеспечение / А.И. Усов // Теория и практика судебной экспертизы: Научно-практический журнал / Государственное учреждение Российский федеральный центр судебной экспертизы при Министерстве юстиции Российской Федерации. – Москва. – 2008. - №3 (11). – С. 10-22.
76. Усов А.И. Судебно-экспертное исследование компьютерных средств и систем: Основы метод. обеспечения: Учеб. пособие / Под ред. Е.Р. Россинской. – М.: Право и закон, 2003. – 366 с.
77. Усов А.И. Экспертное исследование компьютерной имитации / А.И. Усов // Теория и практика судебной экспертизы: Научно-практический журнал / Государственное учреждение Российский федеральный центр судебной экспертизы при Министерстве юстиции Российской Федерации. – Москва. – 2011. - №2 (22). – С. 10-17.
78. Федотов Н.Н. Форензика – компьютерная криминалистика – М.: Юридический Мир, 2007. – 360 с.
79. Хамфри Чунг. EnCase: компьютерная экспертиза становится ещё легче [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: http://www.thg.ru/business/200408211/forensic_software-01.html – Название с экрана.
80. Чельшева О.В. Криминалистическое учение о механизме преступления. Учебное пособие / Под ред. И.А. Возгриня. СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД России, 2000. – 38 с.
81. Щербаковський М. Г. Розслідування комп'ютерних злочинів : посібник / М. Г. Щербаковський, Д. В. Пашнев ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 112 с.

14. ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

з навчальної дисципліни «Розслідування комп'ютерних злочинів»

1. Поняття комп'ютерних злочинів та їх кримінально-правова характеристика.
2. Криміналістична класифікація комп'ютерних злочинів.
3. Склад, структура та особливості криміналістичної характеристики комп'ютерних злочинів.
4. Поняття й сутність комп'ютерних об'єктів в криміналістичній характеристиці злочинів.
5. Способи використання комп'ютерних технологій у злочинній діяльності.
6. Особа комп'ютерного злочинця.
7. Загальна модель (схема) виявлення та розслідування несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
8. Встановлення факту несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
9. Встановлення місця несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
10. Встановлення часу несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
11. Встановлення способу несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
12. Встановлення осіб, що вчинили несанкціонований доступ до інформації в автоматизованих системах.
13. Встановлення ступеня провини та мотивів щодо осіб, які вчинили несанкціонований доступ до

- інформації в автоматизованих системах.
14. Встановлення шкідливих наслідків несанкціонованого доступу до інформації в автоматизованих системах.
 15. Виявлення обставин, які сприяли несанкціонованому доступу до інформації в автоматизованій системі.
 16. Поняття слідів комп'ютерних злочинів та їх криміналістична класифікація
 17. Особливості механізму слідоутворення при вчиненні комп'ютерних злочинів.
 18. Типові слідоутворюючі ознаки злочинної діяльності в телекомунікаційних системах.
 19. Віртуальний слід в генезі наукових уявлень про механізм слідоутворення.
 20. Криміналістичні особливості формування віртуальних слідів.
 21. Основні слідчі версії, що висуваються при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
 22. Основні ситуації початкового етапу розслідування комп'ютерних злочинів.
 23. Огляд місця події та комп'ютерних об'єктів.
 24. Обшук та виїмка комп'ютерних об'єктів.
 25. Допит. Тактика допиту при перевірці «цифрового алібі».
 26. Відтворення обстановки та обставин події при розслідуванні комп'ютерних злочинів та слідчий експеримент.
 27. Предмет посягання створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 28. Обстановка вчинення злочину створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 29. Особа злочинця створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 30. Особа потерпілого створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 31. Особливості мотивів та мети створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 32. Спосіб вчинення створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 33. Особливості проведення огляду при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 34. Особливості проведення обшуку та виїмки при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 35. Особливості проведення допиту при розслідуванні створення та використання шкідливих програм для ЕОМ.
 36. Предмет, об'єкт та класифікація СКТЕ.
 37. Систематизація експертних завдань, що вирішуються СКТЕ.
 38. Основні можливості СКТЕ.
 39. Сучасний стан СКТЕ.
 40. Правові основи призначення експертизи.
 41. Особливості призначення та проведення СКТЕ.
 42. Оцінка висновків експерта при проведенні СКТЕ.
 43. Процесуальні проблеми проведення СКТЕ.
 44. Поняття спеціальних знань. Спеціальні знання, які використовуються при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
 45. Форми використання спеціальних знань при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
 46. Особливості участі спеціаліста в окремих слідчих діях при розслідуванні комп'ютерних злочинів.
 47. Комп'ютерні технології збирання і дослідження слідів комп'ютерних злочинів.
 48. Сутність, засоби та способи діагностування комп'ютерних засобів і систем.
 49. Класифікація типових об'єктів СКТЕ.
 50. Судово-експертні дослідження текстових файлів.
 51. Види та способи представлення програмних засобів на СКТЕ
 52. Основні засоби та методи дослідження програмних об'єктів СКТЕ.
 53. Експертні завдання, що вирішуються при дослідженні інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.
 54. Опис та характеристика деяких об'єктів дослідження інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.
 55. Послідовність дій експерта СКТЕ при дослідженні інформації, пов'язаної з роботою в мережі Інтернет.

56. Основні відомості про криптографічний захист комп'ютерних даних.
57. Актуальні аспекти експертного дослідження захищеної інформації в архівах і офісних програмах.
58. Проблеми проведення судово-експертного дослідження комп'ютерної інформації, яка захищена стеганографічними засобами.
59. Правові та організаційно-технічні заходи попередження комп'ютерних злочинів.
60. Міжнародне співробітництво у боротьбі з комп'ютерними злочинами.